

Alfred Šic

PROBLEM
DRUŠTVENE STVARNOSTI

Sabrani radovi

I

Sa engleskog prevela:
DIANA PRODANOVIĆ STANKIĆ



Novi Sad
2012

Naslov originala:

THE PROBLEM OF SOCIAL REALITY

Collected Papers

I

by

Alfred Schütz

SADRŽAJ

Predgovor	13
Napomena urednika	17
Uvod	21

I DEO

O METODOLOGIJI DRUŠTVENIH NAUKA

ZDRAVORAZUMSKO I NAUČNO TUMAČENJE LJUDSKOG DELANJA	47
I. Uvod: sadržaj iskustva i misaonih objekata	47
1) <i>Konstrukti zdravorazumskog i naučnog mišljenja</i>	47
2) <i>Specifična struktura konstrukata društvenih nauka</i>	49
II. Konstrukti misaonih objekata u zdravorazumskom mišljenju	51
1) <i>Zdravorazumsko znanje pojedinca o svetu jeste sistem konstrukata njihove tipičnosti</i>	51
2) <i>Intersubjektivni karakter zdravorazumskog znanja i njegove implikacije</i>	55
a) Recipročnost perspektiva	56
b) Društveno poreklo znanja	58
c) Društvena distribucija znanja	59
3) <i>Struktura društvenog sveta i njegova tipizacija pomoću zdravorazumskih konstrukata</i>	60
4) <i>Tipovi toka-delanja i tipovi ličnosti</i>	65
a) Delanje, projekat, motiv	65
b) Društvena interakcija	68
c) Posmatrač	72

III. Racionalno delanje u okviru zdravorazumskog iskustva	73
IV. Konstrukti misaonih objekata društvenih nauka	80
1) <i>Postulat subjektivnog tumačenja</i>	80
2) <i>Naučnik društvenih nauka kao nezainteresovani posmatrač</i>	83
3) <i>Razlike između zdravorazumskih i naučnih konstrukata modela delanja</i>	85
4) <i>Naučni model društvenog sveta</i>	87
5) <i>Postulati za naučne modele konstrukata društvenog sveta</i>	89
a) Postulat logičke konzistentnosti	90
b) Postulat subjektivnog tumačenja	90
c) Postulat adekvatnosti	90
V. Naučni model konstrukata modela racionalnog delanja	91
VI. Završne napomene	94
FORMIRANJE POJMA I TEORIJE U DRUŠTVENIM NAUKAMA	95
BIRANJE MEĐU PROJEKTIMA DELANJA	115
I. Pojam delanja	115
II. Vremenska struktura projekta	116
III. Da-bi i zato-što motivi	118
IV. Maštanje i projektovanje	121
V. Temelji izvodljivosti	122
a) <i>Svet uzet zdravo za gotovo</i>	122
b) <i>Biografski određena situacija</i>	124
VI. Sumnjanje i ispitivanje	126
VII. Problematične i otvorene mogućnosti prema Huserlu	127
VIII. Biranje među objektima unutar domašaja	131
IX. Biranje među projektima	132
X. Bergsonova teorija izbora	134
XI. Lajbnicova teorija odlučivanja	137
XII. Problem težine	141
XIII. Sažetak i zaključci	143

II DEO
FENOMENOLOGIJA I DRUŠTVENE NAUKE

NEKI VODEĆI POJMOVI FENOMENOLOGIJE	149
FENOMENOLOGIJA I DRUŠTVENE NAUKE	169
HUSERLOV ZNAČAJ ZA DRUŠTVENE NAUKE	191
ŠELEROVA TEORIJA INTERSUBJEKTIVNOSTI I OPŠTA TEZA O ALTER EGU	203
I. Šelerov pojam čoveka	203
II. Šelerov pojam ličnosti	206
III. Šelerova teorija intersubjektivnosti	209
a) <i>Uključeni problemi</i>	209
b) <i>Logičko zaključivanje i empatija</i>	212
c) <i>Šelerova teorija opažanja alter ega</i>	215
IV. Kritička zapažanja	218
a) <i>Intersubjektivnost kao transcendentalni problem</i>	218
b) <i>Intersubjektivnost kao prozaični problem</i>	221
V. Generalna teza o alter egu i njegova vremenska struktura	226
VI. Opažanje alter ega	230
VII. Problem perspektiva vezan za intersubjektivnost	231
SARTROVA TEORIJA O ALTER EGU	235
I. Sartrova kritika realističkog i idealističkog pristupa problemu intersubjektivnosti	236
II. Sartrova kritika Huserla, Hegela i Hajdegera	238
a) <i>Huserl</i>	238
b) <i>Hegel</i>	240
c) <i>Hajdeger</i>	242
III. Sartrova sopstvena teorija o postojanju drugog	243
IV. Sartrova teorija o telu	246

V. O Huserlovoj teoriji o drugome	250
VI. Kritičke primedbe koje se tiču Sartrove sopstvene teorije	253

III DEO
SIMBOL, STVARNOST I DRUŠTVO

O VIŠESTRUKIM STVARNOSTIMA	263
----------------------------	-----

I. Stvarnost sveta svakodnevnog života	264
1) <i>Prirodni stav svakodnevce i njegov pragmatički motiv</i>	264
2) <i>Manifestacije čovekovog spontanog života u spoljnom svetu i neki od njegovih oblika</i>	265
3) <i>Napetosti svesti i pažnja usmerena ka životu</i>	269
4) <i>Vremenske perspektive „ego agensa“ i njihovo sjedinjavanje</i>	270
5) <i>Društvena struktura sveta svakodnevnog života</i>	275
6) <i>Slojevi stvarnosti u svakodnevnom svetu činjenja</i>	280
7) <i>Svet činjenja kao vrhovna stvarnost; fundamentalna strepnja; epoché prirodnog stava</i>	284
II. Različite stvarnosti i njihovo konstituisanje	287
III. Različiti svetovi iluzija	292
IV. Svet snova	298
V. Svet naučne teorije	303

JEZIK, POREMEĆAJI GOVORA I TEKSTURA SVESTI	319
--	-----

I. Goldstinova teorija govora	320
II. Filozofska tumačenja poremećaja govora	328
III. Relevantnost i tipizacija	342

SIMBOL, STVARNOST I DRUŠTVO	347
-----------------------------	-----

I. Uvodne napomene	347
1) <i>Neke kontroverzne tačke u diskusiji o znacima i simbolima</i>	347
2) <i>Plan za dalje istraživanje</i>	353

II. Aprezentacija kao opšti oblik značenjskih i simboličkih relacija	354
1) <i>Huserlov koncept aprezentacije</i>	354
2) <i>Različite vrste redova uključenih u aprezentujuću situaciju</i>	358
3) <i>Bergsonova teorija usaglašenih redova</i>	360
4) <i>Primena Bergsonove teorije na neka kontroverzna mišljenja koja se tiču znakova i simbola</i>	362
5) <i>Principi koji upravljaju strukturalnim promenama aprezentacionih relacija</i>	363
a) <i>Princip relativne nerelevantnosti sredstva</i>	364
b) <i>Princip varijabilnosti aprezentujućeg značenja</i>	365
c) <i>Princip figurativnog prenosa</i>	365
III. Svet unutar mog domašaja i njegove dimenzije, oznake i pokazatelji	366
1) <i>Svet unutar mog stvarnog i potencijalnog domašaja i manipulativna sfera</i>	366
2) <i>Obeležja</i>	368
3) <i>Pokazatelji</i>	370
IV. Intersubjektivni svet i njegove aprezentacione relacije: znakovi	373
1) <i>Svet svakodnevnog života je od početka intersubjektivne prirode</i>	373
2) <i>Naše znanje o drugom umu je samo po sebi zasnovano na aprezentacionim referencama</i>	374
3) <i>Opšta teza o reciprocitetu perspektiva</i>	376
a) <i>Idealizacija međusobne zamenljivosti tački gledišta</i>	376
b) <i>Idealizacija kongruentnosti sistema relevantnosti</i>	377
4) <i>Transcendencija sveta Drugog</i>	378
5) <i>Razumevanje, manifestovanje, znakovi, komunikacija</i>	380
a) <i>Razumevanje</i>	380
b) <i>Manifestovanje</i>	381
c) <i>Vrste znakova</i>	382
d) <i>Komunikacija u pravom smislu te reči</i>	383
e) <i>Jezik, slikovne, ekspresivne i mimetičke prezentacije</i>	385
6) <i>Svet unutar domašaja i svet svakodnevnog života</i>	387

V. Transcendentnost prirode i društva: simboli	391
1) <i>Iskustvo te transcendentnosti</i>	391
2) <i>Simbolizacija</i>	393
a) Definicija	393
b) Nastanak simboličke aprezentacije	394
c) Posebne odlike simboličkih aprezentacija	400
VI. O višestrukim stvarnostima	402
1) Poduniverzumi Vilijama Džejmsa; omeđene oblasti značenja	402
2) <i>Vrhovna stvarnost</i>	403
3) <i>Ponovno postavljanje definicije simbola</i>	405
4) <i>Prelaz iz vrhovne stvarnosti u druge omeđene oblasti značenja, doživljen kroz šok</i>	406
5) <i>Pojam omeđenih oblasti značenja ilustrovan simbolima iz nauke i poezije</i>	407
VII. Simbol i društvo	410
1) <i>Zavisnost aprezentacionih referenci od društvenog okruženja</i>	410
2) <i>Simbolička aprezentacija društva</i>	414
VIII. Zaključne primedbe	419